

BIULETYN MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok II Nr 4(11)

Grudziądz

kwiecień 1961 r.

Muzeum w Grudziądzu (przy Bramie Wodnej) jest otwarte we wtorki, środy i piątki w godz.: 10–18, czwartki i soboty: 10–15, w niedziele i święta: 14–18. W poniedziałki i dni poświęczone Muzeum jest zamknięte. We wtorki wstęp

bezpłatny. W pozostałe dni opłata wynosi: 1 zł, ulgowa 0,50 zł oraz 0,25 zł dla osób w grupach powyżej 10.

W dniach: 5–9. IV. br. Muzeum jest czynne w godz.: 10–19. Wstęp na ekspozycję arrasów jagiellońskich bezpłatny.

INFORMACJA O WYSTAWACH

PRADZIEJE ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ — wystawa archeologiczna obrazująca rozwój osadnictwa naszego regionu od najdawniejszych czasów do powstania Państwa Polskiego. Do najciekawszych eksponatów należą: zrekonstruowany kamienny grób skrzynkowy kultury pomorskiej, urny twarzowe tejże kultury ze szczątkami kostnymi spalonych zmarłych, zespół cennych zabytków pochodzących z odkrytego w Rządzu cmentarzyska z okresu rzymskiego, doskonale zachowane dębowe radło z Wiewiórek, stare żarna nieckowate i obrotowe.

DZIEJE GRUDZIĄDZA I REGIONU — zmagazynowana wystawa historyczna obejmująca również rozwój sztuki i rzemiosła.

KULTURA LUDOWA ZIEMI GRUDZIĄDZKIEJ — zmagazynowana wystawa etnograficzna przedstawiająca kulturę materialną, sztukę ludową i pamiątkarstwo naszego regionu, uzupełniona wystawką kaszubskiej sztuki ludowej.

MAŁARTWO STANISŁAWA BORYSOWSKIEGO — wystawa reprezentująca wieloletni dorobek artystyczny znanego w kraju i za granicą malarza — dziekana Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku i profesora Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu.

ARRASY JAGIELLOŃSKIE — wystawa czterech arrasów — werdiur jagiellońskich urządzona przy współudziale Muzeum Narodowego w Warszawie. Ekspozowane werdiury, wszystkie około 4,5 m × 1,5 m, wiążą się tematycznie ze światem zwierzęcym i roślinnym i są dowodem wszechstronnych zainteresowań ludzi Odrodzenia otaczającym światem.

POLSKA KARYKATURA ANTYWOJENNA — wystawa zorganizowana przy współudziale Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego w Warszawie i CBWA, przedstawiająca na 22 planszach 50 fotogramów prac najbardziej znanych polskich karykaturzystów od roku 1931 do 1960. Wśród fotogramów znajdują się m. in. popularne karykatury Eryka Lipińskiego, Bronisława W. Linkego, Antoniego Wasilewskiego, Jana Lenicy. Wystawa jest udostępniona w gmachu Biblioteki Miejskiej.

POMNIK KULTURY NARODOWEJ WELNĄ I ZŁOTEM TKANY

Inauguracją tegorocznych wydarzeń kulturalnych na skalę światową był powrót do Polski — po 20 latach tułaczki — bezcennych skarbów wawelskich z kanadyjskiego, prowincjonalnego muzeum w Quebec. Dzięki temu nasz kraj, na samym progu nowego roku, stał się centrum zainteresowania całego świata.

Wśród rewindykowanych zbiorów szczególną pozycję zajmują arrasyy.

Muzeum w Grudziądzu, przy współudziale Muzeum Narodowego w Warszawie, urządziło ekspozycję 4 arrasów jaگیellońskich — werdiur ze zbiorów warszawskich.

A oto geneza, charakterystyka i krótka historia arrasów.

Arrasy to jednostronne tkaniny dekoracyjne, często przetykane złotą i srebrną nitką, z przedstawieniami figuralnymi, krajobrazowymi i zwierzęcymi, rzadziej ornamentalnymi, używane głównie do dekoracji ścian. Nazwa pochodzi od miasta Arras we Flandrii (dzisiejsza Francja pn.-wsch.), słynnego ośrodka wyrobu tego typu tkanin. Arrasami nazywa się wytwory powstałe od średniowiecza do II połowy XVIII w. Późniejsze tego rodzaju tkaniny nazywa się gobelinami od nazwy francuskiej manufaktury królewskiej Manufacture Royale des Gobelins, założonej w 1662 r.

Zwrócone Polsce 132 zachowane arrasyy, kiedyś zwane u nas również oponami, określane są mianem arrasów wawelskich i stanowią część niezwykle cennego zbioru tkanin, zgromadzonego w połowie XVI w. przez Zygmunta Augusta (zbiór arrasów w chwili jego śmierci liczył około 350 sztuk). Zostały one wykonane głównie w Brukseli na specjalne zamówienie króla. Zygmunt August, ulegając panującej wówczas modzie zastępowania malowideł ściennych, zdobiących rezydencje, tkaninami dekoracyjnymi, zlecił wykonanie kolekcji, która świadczyła nie tylko o smaku artystycznym króla, lecz i o jego możliwościach finansowych. Na wielką skalę arrasyy kolekcjonowali w XVI w. tylko najpotężniejsi władcy europejscy — Habsbur-

gowie hiszpańscy i austriaccy oraz Jagiellonowie. Zespół 132 arrasów stanowiący właściwie jedyną pozostałość dawnego wyposażenia wnętrza wawelskich, przedstawia niezwykle pomnik kultury w skali europejskiej. Nie ma bowiem drugiego tak licznego i tak cennego pod względem artystycznym zbioru arrasów, który powstałby z inicjatywy jednego zleceńodawcy, z przeznaczeniem dla jednej rezydencji, w tak krótkim czasie i w jednym środowisku artystycznym. Tkaniny wawelskie są dziełem czołowym warsztatów brukselskich, m. in. Willema Pannemakera, Jana van Tiegen, Piotra van Aelst i Nicolasa Leyniersa, a wykonane zostały według kartonów Michała Coxiena, zwanego Raefaelem flamandzkim i jego pomocnika Willema Tonsa.

Arrasy wawelskie zostały pomyślane jako kilka cykliw tematycznych, na które składają się sceny z dziejów rajszych, dziejów Noego i Wieży Babel, przedstawienia pejzażowo-zwierzęce z obrazami życia i walki zwierząt, groteski z herbami Polski, Litwy lub inicjalami królewskimi. Najstarszym arrasem w zbiorach wawelskich i jednym z najpiękniejszych jest słynny arras z połowy XV w. ze scenami z francuskiej legendy o rycerzu z łabędziem (Lohengrin), wykonany przez znakomitego artystę Pasquiera Genier z Tournai dla księcia burgundzkiego Filipa Dobrego. Według tradycji tkanina ta została przywieziona do Polski z Hiszpanii przez gen. Górskiego w okresie wojen napoleońskich i z czasem ofiarowana przez rodzinę Górskich krakowskiemu klasztorowi augustianów, który z kolei zdeponował ją na Wawelu do roku 2000.

Arrasy XV — wieczne dzielą się na kilka cykliw. Z cyklu poświęconego legendzie rajskiej wysuwają się na czoło arrasyy z historią Adama i Ewy, dziejów Noego i budowy Wieży Babel. W wieku XVI, w pełni rozkwitu Renesansu, kiedy ośrodkiem zainteresowań stał się człowiek i jego przeżycia, nawet Bóg i legendarne postacie na arrasach nabrały cech bardzo ludzkich. Np. w „Ofierze

Abla" mamy wspaniale wytkane portrety, dokładne w każdym szczególe, zindywidualizowane, wyrażające uczucia z z silną pasją. Dbałość o autentyzm i dokładność szczegółów sprawia, że z tkanin tych możemy odtworzyć sobie ówczesne życie. Odrodzenie jednak to nie tylko zainteresowanie człowiekiem lecz całym otaczającym światem. Zjawiają się więc na arrasach zwierzęta oraz roślinność: a ponieważ jest to epoka wielkich odkryć geograficznych — obok okazów fauny europejskiej — są tam również zwierzęta egzotyczne, często pod wpływem wyobraźni artysty potraktowane jako fantastyczne stwory (skrzydlate smoki i węże).

Inny rodzaj arrasów to werdiury, których jedynym i wyłącznym tematem jest świat zwierzęcy i roślinny. Najistotniejszą ich cechą jest ciemna, głęboka zieleń, bogato przetykana złotem (od tego koloru pochodzi zresztą nazwa tych arrasów: fr. verdure — zielony) i błękit. To stanowi przeważnie gestwa leśna, wśród której przewijają się zwierzęta — króliki, łanie, pawie! a obok nich wielbłąd, struś, skrzydlate smoki — zrodzone z fantazji artysty i jego nienasyconej tęsknoty do światów, o których już wiedział, ale których prawdopodobnie nie znał. Na werdiurach (i innych arrasach) często znajdujemy wytkaną literę „B” — jest to znak Brukseli; obok są znaki artystów, częściowo tylko rozszyfrowane. Werdiury wykonane są według kartonów Willema Tonsa. Grudziądzka ekspozycja czterech arrasów jagiellońskich pochodzi ze zbioru warszawskiego.

Inny typ arrasów to godła państwowe lub królewskie na tle groteski. Groteska — ornament z gałązek roślinnych, kwiatów, owoców, zwierząt i postaci ludzkich — przeżywająca swoją drugą młodość w okresie Renesansu — występuje w arrasach w całej pełni. Przy pozornej symetrii ornamentów otaczających godło nie ma dwóch szczegółów jednakowych: jeśli np. postać z prawej strony patrzy w górę, to analogiczna postać z lewej ma oczy spuszczone; drobne różnice w układzie kwiatu czy liś-

cia — nie naruszając symetrii — stwarzają wrażenie niebywałego bogactwa i różnorodności. Wśród arrasów herbowych wyróżnia się okazałością i większą ozdobnością tkanina z datą 1560, na której na tle krajobrazu ze zwierzętami widnieje pośrodku orzeł polski z inicjałami Zygmunta Augusta oraz herb Korczak z inicjałami fundatora, który tę cenną tkaninę brukselską złożył królowi w darze.

Wymiary i kształt arrasów dostosowane zostały do wnętrza wawelskich. Nauka polska podnosi, jako pewną odrębność, tę właśnie różnorodność kształtów, uwarunkowaną miejscem, dla którego tkaniny były przeznaczone.

Arrasy przechodziły rozmaite koleje. Część z nich, pozawawelska, przeważnie zginęła i to m. in. już w czasie najazdu szwedzkiego. Arrasy wawelskie natomiast ozdabiające stale krakowską rezydencję króla, zostały w czasie potopu szwedzkiego ubezpieczone w zamku marszałka wielkiego koronnego Jerzego Lubomirskiego w Lubowli na Spiszu. Znacznie później, w czasie koronacji Stanisława Augusta Poniatowskiego, znalazły się m. in. w Warszawie, ulegając uszkodzeniu z powodu dostosowywania ich do obcego wnętrza (tkaniny zwięzono i skracano). Ten sam los spotkał arrasy w pałacach carskich, dokąd zawędrowały po III rozbiórze Polski. Powrót arrasów wawelskich z ZSRR nastąpił dopiero w latach dwudziestych naszego wieku. I tak zdobyły one komnaty Wawelu do 1939 roku. 3. IX tegoż roku rozpoczęły wraz z innymi skarbami narodowymi jedyną w historii odyseję: zostały przewiżone do Rumunii, potem do Francji, z kolei do Anglii i wreszcie do Kanady, gdzie przebywały do początku bieżącego roku.

Obecnie uruchomiono na Wawelu stałą, budzącą zrozumiałe zainteresowanie całego polskiego społeczeństwa, ekspozycję odzyskanych pamiątek, wśród których szczególnie przyciągają oczy arrasy — pomnik kultury narodowej wełną i złotem tkany.

(bos)

GALERIA WSPÓŁCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO

Organizatorzy GWMP zwrócili się ostatnio z apelem do kilku instytucji kulturalnych woj. bydgoskiego w sprawie przekazania niektórych obrazów dla Galerii, które zostały swego czasu zdeponowane w tych instytucjach przez bydgoski Oddział CBWA. Pozytywną odpowiedź w postaci przekazanych obrazów otrzymaliśmy od: dyrektora bydgoskiej Rozgłośni „Polskiego Radia” — Romana **Chłodzińskiego** (obraz B. Jamontta pt. „Kraj-obraz nadwiślański”) dyr. Wojewódzkiego Domu Kultury w Bydgoszczy — mgr **Królika** (dwa obrazy T. Niesiołowskiego: „Martwa natura” i „Portret dziewczyny”), dyr. Państwowego Liceum Muzycznego w Bydgoszczy — Wacława **Splewińskiego** (obraz B. Jamontta pt. „Brama Mostowa w Toruniu”).

Za poparcie naszej inicjatywy i przekazane życzenia składamy naszym Ofiarodawcom serdeczne podziękowania.

W dniu 11. III. br. odbyło się posiedzenie Komisji Kwalifikacyjnej Komitetu Organizacyjnego GWMP. Komisja ta, po szerokiej dyskusji, zakwalifikowała do Galerii 141 dzieł sztuki 44 malarzy spośród posiadanych 300 prac 59 autorów. Wśród nich znajdowały się, obok zakupów, depozytów i darów, obrazy pochodzące z dawnych zakupów Min. Kultury i Sztuki, Prezydium WRN w Bydgoszczy i in. instytucji, a scedowane obecnie na rzecz Galerii. Ilość przyjętych, do Galerii obrazów i autorów powiększy się jeszcze przed otwarciem GWMP do ogólnej liczby około 150 dzieł, gdyż niektóre znajdują się jeszcze na wystawach poza województwem bydgoskim. Ustalono też, że plastycy legitymujący się dużym dorobkiem artystycznym będą zaprezentowani na Galerii kilkoma pracami, co umożliwi ukazanie ich drogi rozwojowej, poszukiwań nowych rozwiązań formalnych i tematycznych, wielostronności warsztatu.

Informujemy również naszych Czytelników o kolejnych zakupach, które poczyniono m. in. u artystów-malarzy: **Tadeusza Małachowskiego** („Bitwa”), **Jana Stępienia** („Rekoniesans”), **Krystyny Dąbrowieckiej-Zimnej** („Pejzaż”), **Stanisława Łuczaka** („Wierzy”). Plastycy ci przekazali ponadto w postaci darów i depozytów łączną ilość 16 prac.

(tor)

Z NASZEGO MUZEUM

Od dnia 21 stycznia br. do dnia 28 lutego br. w gmachu Komitetu Miejskiego PZPR w Grudziądzu czynna była ekspozycja reprodukcji dorobku artystycznego **Stanisława Wyspiańskiego**. W następnym tygodniu (1—9. III. br.) udostępniono ją mieszkańcom świącia n. Wisłą w Powiatowym Domu Kultury. Wystawę tego wszechstronnie utalentowanego polskiego artysty, urządzoną przez nasze Muzeum dzięki pomocy warszawskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki, obejrzały łącznie 3.643 osoby (2820 w Grudziądzu i 823 w Świeciu n. Wisłą).

Po raz drugi w ostatnich tygodniach Muzeum gościło w swoich murach uczestników nauczycielskiej konferencji metodycznej. 9. III. br. około 50 nauczycieli Ogniska nr 8, po wysłuchaniu prelekcji na temat głównych kierunków sztuki europejskiej, zwiedziło eksponowaną w Muzeum wystawę malarstwa rosyjskiego od XVIII do początków XX wieku.

W Grudziądzu, w dniu 17. III. br., utworzony został Oddział Polskiego Towarzystwa Archeologicznego. Posiedzenie organizacyjne uświetlili swoją obecnością Członkowie Zarządu Głównego PTA: prof. dr **Józef Kostrzewski** — Prezes ZG i dr **Maria Dembińska** — Sekretarz Generalny. Zebranie poprzedził odczyt prof. J. Kostrzewskiego, nestora polskiej arche-

ologii, poświęcony zagadnieniom ciągłości osadnictwa słowiańskiego na ziemiach polskich. Siedzibą Oddziału, którego przewodniczącym został Ob. Brunon Pinker, a sekretarzem Ob. mgr Krystyna Walska-Andersz, jest grudziądzkie Muzeum.

Na otwarcie wystawy prac malarskich profesora **Stanisława Borysowskiego** w grudziądzkim Muzeum w dniu 20. III. br. przybyli — obok Artysty z żoną — m. in.: przedstawiciele władz miejskich i wojewódzkich, instancji partyjnych, prasy, radia i instytucji kulturalnych. Po powitaniu zgromadzonych Dyrektor Muzeum mgr Z. Czerski omówił życie i dorobek artystyczny Malarza. Po nim zabrał głos „gospodarz miasta” — mgr B. Krzemień, dziękując prof. Borysowskiemu za wyrażenie zgody na eksponowanie swoich prac w Grudziądzu. Na zakończenie uroczystości Artysta oprowadził zebranych po wystawie, która jest przeglądem Jego dorobku malarskiego.

(and)

WYDAWNICTWA NADEŚLANE

Gostwicka J. i Bocheński Z. — Zamek w Pszczynie, przewodnik po muzeum, „Arkady”, Warszawa 1960 (Nadesłane przez Muzeum w Pszczynie).

Lange Roderyk — Taniec ludowy w pracach Muzeum Etnograficznego w Toruniu, Toruń 1960 (Nadesłane przez Muzeum Etnograficzne w Toruniu).

Mellin Krystyna — Przewodnik po wystawie meblarstwa. Wojskowa Drukarnia, Gdańsk 1959 (Nadesłane przez Muzeum Pomorskie w Gdańsku).

Rembowska Irena — Przewodnik po wystawie malarstwa gdańskiego XV—XVIII w. Gdańskie Zakłady Graficzne, Gdańsk 1960 (Nadesłane przez Muzeum Pomorskie w Gdańsku).

Sierant Teresa — Przewodnik po wystawie malarstwa flamandzkiego i holenderskiego XVII w., Wojskowa Drukarnia, Gdańsk 1960. (Nadesłane przez Muzeum Pomorskie w Gdańsku).

Tyrowicz Marian — Przewodnik po Muzeum Więźniów Polskich na Szpilbergu w Brnie, Warszawa 1960 (Nadesłane przez Muzeum Historyczne m. st. Warszawy).

Wystawa w 130-tą rocznicę Powstania Listopadowego (ze zbiorów Ludwika Gocla), Warszawa 1960, (Nadesłane przez Muzeum Historyczne m. st. Warszawy).

Zanoziński Jerzy — Stanisław Wyśpiański (wystawa objazdowa), „Arkady”, Warszawa 1958 (Nadesłane przez Muzeum Historyczne m. st. Warszawy).

Znamierowska-Prüfferowa Maria — Rola Muzeum Etnograficznego i skansenu w Toruniu, Toruń 1959 (Nadesłane przez Muzeum Etnograficzne w Toruniu).

NOWE DARY

W pierwszym kwartale 1961 r. Muzeum otrzymało — oprócz poważnych darów i depozytów w postaci kilkudziesięciu obrazów do tworzącej się GWMP — 25 eksponatów. Ofiarodawcami tych ostatnich są przeważnie uczniowie szkół podstawowych i robotnicy zatrudnieni przy pracach ziemnych na terenie starego miasta. Są to:

Irenusz **Lewandowski**, uczeń V klasy Szkoły Podstawowej nr 9 — 13 monet miedzianych, cynkowych, żelaznych i aluminiowych z XIX—XX w. Ciekawsze z nich to: tzw. moneta prywatna (wybita przez fabrykę na

użytek wewnętrzny) i 3 monety z okresu I wojny światowej, („NOTGELD” i „KRIEGSGELD”).

Bogusław Kwiatkowski, uczeń IV kl. Szkoły Podstawowej nr 8 — lokalną monetę prywatną z napisem: „MARKA KREDYTOWA — 1 ZŁOTY” na jednej stronie (avers) i „SPÓDZIELNIA DYONU SZKOLN. ŻANDARMERII GRUDZIĄDZ” — na drugiej stronie (revers).

Janina Ostrowska z Łąkosza pow. Nowomiejski, uczennica Zasadniczej Szkoły Gospodarczej — grosze koronne Zygmunta Staroego z lat: 1537 i 1551 oraz trojaki srebrne koronne Stefana Batorego z lat: 1579 i 1585.

Mjr Rychter z jednostki WP 37—27 — monetę srebrną cesarza rzymsko-niemieckiego Ferdynanda III (1637—1657) oraz srebrną monetę rosyjską — 20 kopiejek z 1908 r.

Henryk Reszke, uczeń III kl. Szkoły Podstawowej nr 3 — bagnet niemiecki z ostatniej wojny, znaleziony w gruzach nad Wisłą. Na kłindze przy rękojeści wykuto: na jednej stronie „A.43aSW”, a na odwrocie — „R.85 25”.

Wydział Finansowy Prezydium MRN przekazał z depozytu sądowego niklowaną szablę oficerską z XX w. Na kłindze znajduje się napis: „ROBERT KLADS — SOLINGEN”.

Prócz nabytków do działu numizmatycznego i militarii wpłynęło również kilkanaście eksponatów w postaci naczyń glinianych, fragmentów ceramiki siwej, ceramiki malowanej i glazurowanej oraz wyrobów żelaznych z ok. I połowy XVIII w. Wśród ceramiki na szczególną uwagę zasługuje cybuch fajki glinianej, glazurowanej, zdobionej trzema, wykonanymi stemplem, odciskami stylizowanej koniczynki. Eksponaty te znaleźli robotnicy zatrudnieni przy odgruzowywaniu piwnicy barokowego budynku (Szkoły im. Działońskich) przy dawnej Bramie Toruńskiej.

Piotr Deptuła, uczeń IV kl. Szkoły Podstawowej nr 5 — kafel z płaskorzeźbą, przedstawiającą scenę rodzajową, glazurowany, o rozmiarach 23,6 cm X 31,5 cm, pochodzący z przełomu XIX—XX w.

Powiększył się także zbiór dokumentów archiwalnych. Wydział Kultury Prezydium MRN przekazał opracowania naukowe: „Dokumentacja naukowa Bramy Wodnej i jej otoczenia” oraz „Konserwacja 8 rzeźb drewnianych z fasady pałacu opatek w Grudziądzu 1957—58”, wykonane przez Pracownię Konserwacji Zabytków w Toruniu.

Wszystkim Ofiarodawcom Dyrekcja Muzeum składa tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie. (J. Bł.)

NOWINKI MUZEALNE

ZE ŚWIATA

POLSKIE OBRAZY W LUWRZE. W generalnej dyrekcji muzeów Francji w Paryżu odbyło się uroczyste przekazanie dwóch polskich obrazów pędzla Canaletta i Michałowskiego dla Muzeum Luwru. Muzeum Narodowe w Warszawie przekazało je jako depozyt w zamian za otrzymane ostatnio od Luwru zbiory sztuki starożytnej. Obraz Canaletta jest jedynym płótnem tego malarza w największym Muzeum francuskim, a obraz Michałowskiego „Bitwa pod Samosierrą” — pierwszym obrazem polskiego malarza w zbiorach Luwru.

I NAGRODA JANA LENICY NA MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE PŁAKA-

TU. Jury Międzynarodowej Wystawy Plakatu Filmowego w Wersalu przyznało jednomyślnie I wielką nagrodę im. Toulouse — Lautreca Janowi Lenicy za plakat do filmu „Niebieski ptak”. Równorzędną nagrodę otrzymał Saul Bass z USA. Ponadto jury przyznało specjalne wyróżnienie Wojciechowi Zamecznikowi.

POLSKA WYSTAWA PRZEMYSŁOWA w HELSINKACH. W dniach od 6. do 19. III. br. czynna była w Helsinkach Polska Wystawa Przemysłowa. Zajmowała ona powierzchnię ok. 7.000 m² i była jednym z najważniejszych w tym roku pokazów naszych możliwości eksportowych, zorganizowanych zagranicą. Ca-

łość ekspozycji zaprojektował prof. Z. Ignatowicz oraz zespół polskich artystów.

WYSTAWA PRAC RADZIECKIEGO MALARZA W COLOMBO. W czasie pobytu malarza W. N. Gorajewa w Colombo powstało wiele jego obrazów przedstawiających życie ludności i kulturę tego kraju. Prace te wystawione zostały w grudniu ubr. w Moskwie. Obecnie w Colombo otwarta została ekspozycja cejlońskich prac Gorajewa, obejmująca ok. 100 płócien.

WYSTAWA OBRAZÓW „CELNIKA”. W galerii obrazów w Charpentier w Paryżu urządzono wystawę Henri Rousseau zwanego „Celnikiem”. W 50 lat po śmierci świetnego malarza, odznaczającego się naiwnym, bezpośrednim odczuciem rzeczywistości, wystawa jego obrazów przyciąga tylu wielbicieli co wystawy Cezanne’a czy Van Gogha, udostępnione w zeszłym roku w tejże galerii.

FALSYFIKATY. Muzeum Sztuki w N. Jorku zakomunikowało, że wśród jego zbiorów znajdują się falsyfikaty. Są to trzy wykonane z terrakoty figury etruskich wojowników, którymi Muzeum się dotychczas szczyciło. Według najnowszych badań okazało się, że zostały one sfabrykowane przed 60—70 laty, przypuszczalnie we Włoszech, gdzie je kupiono. Posągi są świetnie spreparowane, bardzo piękne i będą nadal wystawione w nowojorskim Muzeum Sztuki, tylko że z napisem „falsyfikaty”.

OSIEDLE Z EPOKI FARAONÓW. Holenderska ekspedycja archeologiczna, na której czele stoi prof. H. Franklin, odkryła na północ od Jerycho resztki osiedla z epoki Ramzesa II, tj. sprzed ok. 1.300 lat p. n. e.

MUZEUM MORZA. W Paryżu otwarto niedawno Muzeum Morza. 20.000 litrów wody morskiej tworzy basen, w którym można podziwiać ponad 1.000 okazów fauny wodnej z całego świata.

Z KRAJU

SKARBY WAWELSKIE NA WAWELU. Do komnat Wawelskiego Zamku powróciły już odzyskane z Kanady skarby kultury narodowej. Oficjalne otwarcie wystawy nastąpiło w sobotę 18. III. br. Arrasy zdobią jak przed wiekami ściany sal i komnat królewskich, a odzyskane militaria i pamiątki m. in. po królu Janie III Sobieskim znajdują się w wawelskim skarbcu, poszerzonym obecnie o dwie dodatkowe sale. W pierwszym dniu eksponowania skarbów zwiedziło je ponad 10 tys. osób.

Równocześnie w **Muzeum Kórnickiego Zamku** wystawiono odzyskane militaria; zbroję husarską z początku XVII wieku, koczugę, inkrustowane pistolety oraz obiesieczny miecz tzw. koncerz.

PRACE Z 38 KRAJÓW NA WYSTAWIE FOTOGRAFIKI W WARSZAWIE. W salonach warszawskiej „Zachęty” uruchomiono II Międzynarodową Wystawę Fotografiki, skupiającą 400 prac 275 autorów. Twórczość polskich fotografików

reprezentują 152 fotogramy, w tym 33 kolorowe. Wszystkie prace wybrane zostały przez jury spośród 2.500 fotogramów nadesłanych przez 800 autorów z 38 krajów.

PRZEKAZANIE WYSTAWY UNESCO MUZEUM TECHNIKI. W Warszawie odbyło się przekazanie darów UNESCO — wystawy „Ziemia w kosmosie” — stołecznemu Muzeum Techniki. Ekspozycja ta, po wystawieniu w szeregu państw członkowskich UNESCO, pozostanie obecnie na stałe w Warszawie, gdzie będzie udostępniona publiczności w specjalnej sali Muzeum Techniki w Pałacu Kultury i Nauki.

WYSTAWA DZIEŁ LASARA SEGALLA W WARSZAWIE. W salonach warszawskiej „Zachęty” otwarto wystawę dzieł wybitnego brazylijskiego artysty — malarza, rzeźbiarza i grafika — Lasara Segalla (1891—1957). Jest to pierwsza duża ekspozycja sztuki brazylijskiej w naszej stolicy; obejmuje 104 obrazy olejne,

22 rzeźby oraz ponad 220 akwarel, prac graficznych i rysunków. Odrębną część wystawy stanowią tragiczne w wyrazie dzieła Segalla poświęcone cierpieniom ludzi prześladowanych przez hitleryzm. Artysta urodził się w Wilnie, studia plastyczne odbył w Niemczech, a od 1925 r. zamieszkiwał stale w Brazylii gdzie był jednym z głównych inicjatorów sztuki nowoczesnej.

PLASKORZEŻBY BOLESŁAWA PACANOWSKIEGO. W salonach wystawowych CBWA w Łodzi zaprezentował swój dorobek artysta-rzeźbiarz Bolesław Pa-

candowski w 60-lecie swych urodzin i 35-lecie pracy twórczej. Pacanowski należy do nielicznej garstki artystów uprawiających płaskorzeźbę kutą w metalu.

JUBILEUSZ WITOLDA DEDERKI. W Kordegardzie Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie czynna jest jubileuszowa wystawa fotografii Witolda Dederki, będąca przeglądem 40-letniego dorobku artysty. W kilkudziesięciu zebranych pracach znany fotograf stolicy pokazuje Warszawę, swój pełen miłości stosunek do niej, zachowując realistyczną konwencję przy jednoczesnym uwypukleniu duszy miasta.

Z POMORZA

ARRASY JAGIELLOŃSKIE W TORUNIU. W Toruńskim Dworze Artusa czynna była wystawa czterech arrasów jagiellońskich — werdiur, wypożyczonych ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. W pierwszym dniu jej otwarcia zwidziło ją ponad 1.500 osób. Arrasy wywołały ogromne zainteresowanie licznych wycieczek z miasta i powiatu.

MALARSTWO STEFANA KOŚCIELECKIEGO. W Klubie Międzynarodowej Książki i Prasy w Toruniu otwarto ekspozycję malarstwa przedstawiciela młodego pokolenia artystów pomorskich. Interesująca wystawa daje obraz dożyłkowego dorobku twórczego Stefana Kościeleckiego.

IV WYSTAWA PLASTYCZNA. W sali zebraniowej PZWANN w Toruniu zorganizowano IV z kolei wystawę plastyczną. Tym razem zaprezentowano zwiedzającym prace członka Oddziału Toruńskiego Polskiego Towarzystwa Fotograficznego — Bohdana Olechnickiego.

EKSPOZYCJA PRAC KRYSZYNA ZIELIŃSKIEGO I WŁODZIMIERZA PĘKALSKIEGO WE WŁOCŁAWKU. Muzeum Kujawskie we Włocławku i CBWA zorganizowały wystawę prac członków ZPAP Okręgu Łódzkiego. Zebrane prace zapoznają z dorobkiem artystycznym łódzkich artystów i są okazją do konfrontacji z twórczością artystów pomorskich.

MALARSTWO STANISŁAWY I WŁODZIMIERZA PANASÓW. W salonie wystaw CBWA w Bydgoszczy w Pomorskim Domu Sztuki urządzono interesującą wystawę prac malarskich Stanisławy Panasowej i Włodzimierza Panasę.

WYSTAWA PRAC HALINY SĄCHOCKIEJ. W Małym Salonie Towarzystwa Przyjaciół Sztuki w Bydgoszczy otwarto ciekawą wystawę dorobku artystycznego przedstawicielki artystów pomorskich. Halina Sąchocka prezentuje przede wszystkim swoje pomysły w zakresie plastycznym, rozwiązania tkanin.

(bos)

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, tel. 31-39
Redaguje Kolegium. Nakład 50 egzemplarzy

GrZGraf. 1197 27.3.61 Az-32/241 500